

XXXV OLIMPIADA GEOGRAFICZNA
Zawody II stopnia pisemne – podejście 3

Zadanie 11.

A. Zaznacz litery, którymi oznaczono prawidłowe odpowiedzi:

Za granicę Arktyki często przyjmuje się linię wyznaczoną przebiegiem izotermy 10°C w lipcu. Linia ta w przybliżeniu określa:

- a) południowy zasięg występowania ptaków charakterystycznych dla Arktyki
- b) południowy zasięg występowania wieloletniej zmarzliny
- c) północny zasięg występowania drzew**
- d) północny zasięg występowania tundry

Za granicę Antarktyki często przyjmuje się strefę konwergencji antarktycznej, czyli:

- a) obszar, w którym następuje zapadanie chłodnych wód powierzchniowych otaczających Antarktydę pod cieplejsze wody subantarktyczne**
- b) południowy zasięg stref ekonomicznych państw położonych najbliżej Antarktydy
- c) północny zasięg występowania antarktycznych gór lodowych
- d) północny zasięg występowania paku lodowego otaczającego Antarktydę

B. Do mórz arktycznych należą m.in. (podkreśl prawidłowe odpowiedzi):

Morze Bellingshausena Morze Karskie Morze Łaptiewów Morze Ochockie Morze Weddella

Do mórz antarktycznych należą m.in. (podkreśl prawidłowe odpowiedzi):

Morze Bellingshausena Morze Karskie Morze Łaptiewów Morze Ochockie Morze Weddella

C. Obok każdego z wymienionych archipelagów arktycznych wpisz państwo, do którego należy ten archipelag:

Svalbard	Norwegia	Wyspy Królowej Elżbiety	Kanada
Ziemia Północna	Rosja		

Zadanie 12.

A. Poniżej wymieniono niektórych z przedstawicieli fauny obszarów polarnych. Obok każdego ze zwierząt wpisz „Arktyka” lub/i „Antarktyka” w zależności od tego, na którym z tych obszarów żyje to zwierzę.

foka Weddella	Antarktyka	pingwin Adeli	Antarktyka
karibu	Arktyka	pingwin cesarski	Antarktyka
lampart morski	Antarktyka	pletwal błękitny	Antarktyka i Arktyka
leming	Arktyka	sowa śnieżna	Arktyka
lis polarny (piesiec)	Arktyka	wół piżmowy	Arktyka
niedźwiedź polarny	Arktyka	zając bielak	Arktyka

B. Ten ptak odbywa niezmiernie długie wędrówki, ponieważ obszarem jego lęgowisk są północne krańce Eurazji i Ameryki Północnej, zimuje zaś na paku lodowym otaczającym Antarktydę. Tym samym trasa jego wędrówki w jedną stronę sięga 30 tys. km. Jest to (zaznacz literę, którą oznaczono właściwą odpowiedź):

a) albatros wędrowny

c) mewa polarna

b) alka olbrzymia

d) rybitwa popielata

Zadanie 13.

Obok każdego zdania zaznacz „x” w kolumnie P, jeżeli zdanie jest prawdziwe lub w kolumnie F, jeżeli zdanie jest fałszywe.

P F

	X
--	----------

Zorze polarne można obserwować wyłącznie na obszarach wysokich szerokości geograficznych półkuli północnej.

X	
----------	--

Średnia grubość paku lodowego mórz arktycznych wynosi zaledwie kilka metrów.

X	
----------	--

W ostatnich dziesięcioleciach średnia grubość oraz zasięg paku lodowego mórz arktycznych wyraźnie zmniejszyły się.

X	
----------	--

Jeden z potężnych szczytów antarktycznych – sięgający niemal 4000 m n.p.m. Erebus – to czynny wulkan.

	X
--	----------

W plejstocenie lądolód rozwinął się tylko na półkuli północnej, półkula południowa zaś była wolna od lodów.

X	
----------	--

Przez zdecydowanie większą część znanej nam historii Ziemi na naszej planecie nie występowały lądolody.

X	
----------	--

Średnia wysokość Antarktydy przekracza 2000 m n.p.m., co sprawia, że jest to najwyższy kontynent.

	X
--	----------

Proces systematycznego zmniejszania grubości warstwy ozonowej w stratosferze po raz pierwszy stwierdzono w drugiej połowie XX w. nad Arktyką.

	X
--	----------

Dziura ozonowa jest w ostatnim ćwierćwieczu znacznie silniej rozwinięta nad Arktyką niż nad Antarktydą.

X	
----------	--

Status prawny Oceanu Arktycznego jest przedmiotem dyskusji, ale nie został dotychczas uregulowany żadną umową międzynarodową.

X	
----------	--

Układ Antarktyczny, międzynarodowa umowa regulująca sytuację polityczną i prawną Antarktydy, został podpisany w grudniu 1959 r. w Waszyngtonie.

	X
--	----------

Najniższą na Ziemi temperaturę powietrza zmierzono na Syberii, w Wierchojańsku (-89°C), najniższa temperatura zmierzona na Antarktydzie to -84°C.

Zadanie 14.

A. Wpisz do tabeli nazwy statków, które brały udział we wskazanych słynnych wyprawach polarnych oraz nazwiska dowódców tych wypraw. Odpowiedzi wybierz spośród podanych do wyboru:

Statki: *Belgica, Fram, Gjóa, Nimrod, Vega*

Dowódcy: *Adolf Nordenskjöld, Adrien B. Gerlache, Fridtjof Nansen, Roald Amundsen, Ernest Shackleton*

Wyprawa	Statek	Dowódca
Pierwsze pokonanie przejścia Północno-Wschodniego (1878-1879).	Vega	Nordenskjöld
Dryf przez Arktykę, połączony z próbą dotarcia do bieguna północnego (1893-1896).	Fram	Nansen
Pierwsze zimowanie w Antarktyce (1898 r.), liczne badania naukowe.	Belgica	Gerlache
Pierwsze pokonanie Przejścia Północno-Zachodniego (1903-1906).	Gjóa	Amundsen
Rejs, którego celem (osiągniętym) było pierwsze w historii zdobycie bieguna południowego (1910-1912).	Fram	Amundsen

B. Zaznacz litery, którymi oznaczono prawidłowe odpowiedzi:

Pierwsze zdobycie bieguna północnego zostało dokonane:

- a) przez Roalda Amundsena i miało miejsce później niż pierwsze zdobycie bieguna południowego
- b) przez Roalda Amundsena i miało miejsce wcześniej niż pierwsze zdobycie bieguna południowego
- c) przez Roberta Peary'ego i miało miejsce później niż pierwsze zdobycie bieguna południowego
- d) przez Roberta Peary'ego i miało miejsce wcześniej niż pierwsze zdobycie bieguna południowego**

Drugie w historii zdobycie bieguna południowego miało miejsce:

- a) w lipcu 1912 r. – dokonał tego Robert Scott
- b) w lipcu 1912 r. – dokonał tego Ernest Shackleton
- c) w styczniu 1912 r. – dokonał tego Robert Scott**
- d) w styczniu 1912 r. – dokonał tego Ernest Shackleton

Polska Stacja Polarna działająca od 1977 r. na wyspie Króla Jerzego nosi imię:

- a) Henryka Arctowskiego – kierownika naukowego wyprawy, która jako pierwsza zimowała u wybrzeży Antarktydy**
- b) Henryka Arctowskiego – uczestnika wyprawy Jamesa Rossa, która w 1841 r. dotarła aż do 74°20'S
- c) Antoniego Dobrowolskiego – kierownika naukowego wyprawy, która jako pierwsza zimowała u wybrzeży Antarktydy
- d) Antoniego Dobrowolskiego – uczestnika wyprawy Jamesa Rossa, która w 1841 r. dotarła aż do 74°20'S

Marek Kamiński wsławił się w 1995 r.:

- a) przejściem przez pak lodowy od przylądka Czeluskin do Grenlandii
- b) zdobyciem antarktycznego bieguna niedostępności
- c) zdobyciem najwyższego wzniesienia na Antarktydzie (Vinson, 4897 m n.p.m.)
- d) zdobyciem zarówno północnego, jak i południowego bieguna Ziemi**